

Tänk om, tänk rätt!

I samband med utvisningarna i Frankrike utvisade Sverige ett 70-tal romer, bland dem flera hela familjer. Foto: Sanna Vestin

En grupp som tycks kunna straffas efter behag är romer. Det finns otaliga exempel på hur romer hindrats från att få arbete, hyra bostäder och handla i affärer. I somras avslöjade Dagens Eko att polisen har

börjat utvisa romer tillbaka till andra EU-länder, med motivering att de ägnar sig åt tiggeri. Men dessa romer är inte "illegala", de är EU-medborgare.

Tiggeri är inte olagligt i Sverige. Barn som samlar in till skolresan straffas inte. Men det tycks vara OK att straffa romska barn som spelar musik.

EU – för alla?

Tänk, bara tänk, om vi hade en migrationsminister som sa ifrån! Jag skulle vilja höra en minister säga ungefär så här: "EU-medborgare som befinner sig här lagligt ska inte utvisas bara för

att andra ogillar att de är fattiga."

Den verkliga ministern, Tobias Billström, säger inte så. Han säger att vi inte har skapat EU för att människor ska tigga sig fram. Han säger att Utlänningslagen ger polisen rätt att utvisa en utlänning som inte kan försörja sig själv.

När radioreportern frågar varför just romer ska behöva ha försörjning om de inte är här mer än tre månader

och vad det är för olagligt med att tigga, tycker han inte att han behöver förklara. "Det är väl självklart!" fräser han.

Jag var inte med och skapade EU, men jag har inget minne av någon regel om att EU inte skulle vara till för alla sina medborgare. För mig är det inte ett brott att vara fattig. Jag önskar att vi hade en migrationsminister som kände till att det finns

Demonstration mot utvisning av romer från Sverige. Foto: Sanna Vestin

människor i EU för vilka tiggeri faktiskt är ett av de få sätt att försörja sig som står till buds.

Visst sitter det även i min ryggmärg att jag inte vill se tiggare. Det hänger ihop med att jag är lycklig nog att bo i ett samhälle med barnbidrag, a-kassor och socialtjänst. Dessa skapades just för att människor inte ska tvingas att tigga.

Utestängda från normala skolor

Men de östeuropeiska romerna har inte ett sådant samhälle i ryggen. Många av dem är utestängda från arbetsmarknaden, deras barn är utestängda från normala skolor och de utsätts ostraffat för trakasserier och övergrepp.

Småhantverk, pappersinsamling och andra verksamheter i samhällets utkant kan vara deras enda möjligheter att hanka sig fram – liksom tiggeri eller att spela musik för pengar.

geri eller att spela musik för pengar.

Socialdemokratiska debattörer, som till exempel Anna Hedh och Thomas Bodström, vänder på steken. De menade – i debatten som uppstod i somras – att tiggarna är offer för människohandel och att det är organisatörerna vi borde straffa.

För det första vilar det påståendet på en svag grund. Ingen har hittills lyckats visa att tiggeriet är organiserat på annat sätt än att några familjemedlemmar eller kompisar reser tillsammans.

Det räcker nog att åka med tunnelbanan i Stockholm ett par varv för att inse att den som vill organisera internationell brottslighet får se sig om efter något mer lukrativt än tiggeri. Dessutom är Rumänien och Bulgarien EU-länder. Det är fritt fram för människor därifrån att resa hit, smuggling behövs inte. Samma sak

gäller Serbien, trots att det inte är ett EU-land ännu.

För det andra: Självklart är det inte bra att folk tvingas tigga eller spela på gatan för småslantar. Men vem tror att de har arbete i hemlandet? Vi skyddar inte de här personerna genom att skicka ut dem – vi skyddar bara oss själva från att se dem.

Sverige lyssnar inte

Att människohandlare ligger bakom tiggeriet är en feltanke av samma slag som att människosmugglare ligger bakom flyktingströmmarna. Verkligheten är mer komplicerad än så. Människohandlare och människosmugglare dyker upp när det finns en marknad av utblottade eller förföljda människor som inte har andra möjligheter.

Att många romer är utfattiga har historiska förklaringar, men det är en lång och deprimerande historia av diskriminering och påtvingat utanförskap. I en del länder är förtrycket mot romer fortfarande våldsamt och livsfarligt. Europarådets kommissionär för mänskliga rättigheter liksom EU-parlamentet avråder därför från utvisningar till Serbien och Kosovo. Sverige lyssnar inte på det örat. Asylsökande romer från dessa länder får avslag på löpande band. Kommer man från Serbien får man inte ens stanna i Sverige för att överklaga.

Prata med romer

Tänk om, tänk rätt, Billström och Bodström! Verkligheten är att det finns förtryck och diskriminering. Detta är obehagligt att inse att svenska myndigheter och ”hederliga svenskar” kan stå för detta. Men den insikten är nödvändig för att kunna ändra sig och göra rätt.

Läs på historien om romerna! Prata med romer, prata med dem som var med när de värsta lagarna mot romer avskaffades i Sverige, prata med de föreningar som i nutid tagit lokala initiativ för att ge hemlösa barn tillgång till ordnat liv och skolgång och vuxna till arbetsmarknaden.

Men först: Stoppa snabbutvisningarna av romer till Serbien och Kosovo! Stoppa de olagliga utvisningarna av EU-medborgare!

Sanna Vestin

Om romer i EU

Frankrikes utvisningar av romer till Rumänien har av EU:s justitiekommissionär Vivian Reding jämförts med nazisternas förföljelse av romer. Kommissionären vill nu även att Frankrikes agerande ska granskas juridiskt.

Frågan gäller om Frankrike brutit mot principen om fri rörlighet inom EU.

I de gamla öststaterna erkändes inte alltid romerna som en minoritet. Ingen vet därför hur många de är i Östeuropa. I Rumänien uppskattas antalet romer vara mellan en och tre miljoner.

I det forna Jugoslavien fanns cirka en miljon romer. Landets splittring har drabbat romerna särskilt hårt, eftersom de nya staterna byggts på etnisk grund. FN:s flyktingkommissariat har uppgifter om diskriminering av romer i Serbien. Det är oklart hur många som har tillgång till sociala rättigheter som skola och sjukvård. Enligt bristfällig statistik bor 100 000 romer i Serbien. Utöver detta uppskattar FN:s flyktingkommissariat UNHCR att det finns minst 200 000 internflyktingar, varav många är romer. Dessutom 17 000 statslösa som saknar fast medborgarskap. Totala antalet romer uppskattas ibland till 500 000.

Etnisk rensning i Kosovo drabbade romerna särskilt hårt. Där bodde cirka 150 000 romer före Kosovokriget.

Källa: DN 2/10, 2010

Sanna Vestin har bakgrund i verkstadsindustrin men arbetar numera som informatör i flyktingfrågor. Tidigare redaktör för flyktingrörelsens tidskrift Artikel 14 och Rädda Barnens hemsida för barn utan papper. Författare till boken "Flyktingfällan", som innehåller intervjuer med asylsökande, papperslösa och utvisade, bland annat romer i Serbien och Kosovo. Se också på nätet: www.sanna-ord.se

